POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

POSAMEZNA ŠTEVILKA 1.25 DIN

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTKIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Netrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 93 • Maribor, četrtek, dne 15. avgusta 1940 • Leto XV

Ne vemo, kako in kam

Ob prevratu in ustanovitvi Jugolavije smo z navdušenjem pričakovali, da so se temni oblaki političnega suženjstva nad našimi glavami za vedno razkropili. Nismo se več bali neviht, ki so prej leta in leta nastajale na Balkanu, ker so velike imperialistične sile razpihavale žerjavico vojne, ki je tlela pod pepelom balkanskega polotoka. Oblastnost, pot v Orijent, naravne dobrine, vse to je bilo vzrok, da so razne velesile hotele zavojevati ta kot Evrope. Na ta račun se je v vojnah prelilo mnogo balkanske krvi.

Prepričani smo bili, da bo drugače po svetovni vojni. Balkanske dežele so bile tudi v svetovni vojni razcepljene na vojne tabore. In vse so bile dejansko tepene. Po vojni se je porajalo med Balkanci mnogo novih inicijativ, kakor koncentracija Podonavja, mala antanta, balkanska zveza. Vse te inicijative so bile dobronamerne, so bili koncepti, ki bi bili balkanskim državam donesli lahko gospodarsko in politično sodelovanje, načrtno gospodarstvo in enotno zunanjo politiko, kar bi bilo omogočilo, da bi ta kompleks večnih sporov nastopal skupno in si pridobil vpliv in avtoriteto tudi v mednarodnem življenju.

Zgodilo se pa ni tako. Iniciiative so se pričele sicer z razmahom. Ali manjkalo je iskrenost vodstvu, notranjega čustva zanje. Spletka za spletko je razpihavala žerjavico pod balkanskim pepelom, da smo zopet pozabili na sodelovanje Podonavja, male antante in balkanske zveze. O vseh teh stvareh, kakor so bile dobro zamišljene, ne slišimo razpravljati več resno, k večjemu se še kdo tu pa tam spozabi, da povdarja v kakem zakotnem listu ali lističu, kako bi bilo potrebno ožje in najožje sodelovanje vseh balkanskih držav.

Dobre so bile iniciiative. Pisali in govorili smo o njih, zaupali vanje in verovali v njih iskrenost. Vsaj narodi so jim zaupali, želeli jih in verovali vanje.

V politični svobodi bi se ti problemi morda drugače in bolj naglo reševali. V politični svobodi bi narodi sami z instinktivno ljubeznijo do miru in socialnega blagostanja z vso odločnostjo podpirali sodelovanje podonavsko-balkanskih narodov, ker jim je po geografični legi določeno. Med temi narodi naravnega sovraštva ni in nastalih razmer so krivi vsi tisti, ki niso hoteli poslušati glasu narodov.

Narodi hočejo sami sebi dobro. Zato morajo imeti tudi svobodo, da o svojem dobru odločajo.

Vloga Italije v sedanji vojni

Tednik »Relazioni Internazionali« razpravlja o vojnem položaju in pravi, da italijanske oborožene sile zadržujejo v Sredozemskem morju dve veliki britanski pomorski eskadrili, številne oddelke britanskega letalstva in več ducatov divizij v Keniji, pri Adenu in Hadramutu, ki so odlično oboroženi in opremljeni. Vse te vojaške sile bi Anglija nujno potrebovala doma. Mnogo bolje bi bilo, če bi bila Anglija sprejela Hitlerjeve predloge, toda v Londonu se udajajo utvaram glede posredovanja USA in Sovjetske Rusije. O tem pa ni ne duha in sluha. V Ameriki postaja struja izolacijonistov vedno močnejša, na Rusijo pa tudi ni računati, kakor je nedvoumno izjavil v svojem zadnjem govoru Molotov. Velika Britanija je že dobila in še dobiva težke udarce na Sredozemskem morju, v kratkem pa bo dobila še hujše klofute.

Silni zračni napadi na Anglijo

Skupine po več sto nemških letal napadajo dan za dnevom

Čeprav se vojna poročila Nemčije in Anglije glede zračnih bitk silno nasprotujejo, je vendarle jasno, da se ti zračni napadi vedno bolj stopnjujejo, saj se bitk udeležuje dan za dan kar po več sto letal. Skoraj istočasno s poostrenimi zračnimi napadi nad Anglijo, se je pričela v Afriki tudi italijanska ofenziva, kar lahko pomeni nekakšen uvod v napovedano bitko, ki bo najbolj grozna, kar jih pomni zgodovina. Sovražni tabori pa se medtem še vedno neumorno pripravljajajo za odločilni boj. Vojna industrija obratuje noč in dan in izdeluje vojni materijal, da bi ne zmanjkalo bomb za to usodno bitko, v kateri bodo krvaveli vsi narodi vojskujočih se držav.

Angleški novinar Garwin je objavil v »Observerju« zanimiv članek, v katerem pravi, da namerava Nemčija in Italija izvršiti dvorezno šahovsko potezo. Pritisk italijanskih čet na Berbero v Somaliji predstavlja nov uvod v nemško ofenzivo na Veliko Britanijo. Mussolini je pričel s prvim dejanjem drame, da stre britansko premoč v Afriki, prežene Veliko Britanijo iz Sredozemskega in Črnega morja. Vsak čas bo pričela velika bitka od Egipta do Sudana, od Palestine do Gibraltarja in Maroka. Sile osi delajo z vražjo spretnostjo ter si prizadevajo pritegniti v vojno tudi Španijo. Garwin povdarja dalje velik pomen glavnega mesta britanske Somalije Berbere ter pravi, da se začenja boj, ki bo največji v zgodovini sveta.

Alarmno stanje v Angliji

Radi silnih nemških letalskih napadov, ki so bili izvedeni v zadnjih dneh, zlasti na ozemlju in pristaniščih južne Anglije, je trajala alarmna pripravljenost v teh krajih od jutra do večera. — Nemška letala so neprestano prihajala nad angleško obalo in metala bombe. Po časopisnih vesteh so bili to pravcati peklenski dnevi, ko se je ozračje treslo od bombnih eksplozij, protiletalskega topništva, reglanja strojnic in brnenja nemških in angleških letal.

Oba tabora javljata, da je bilo sestreljenih v teh letalskih bojih na stotine letal.

Vojna poročila

Nemška vojna poročila pravijo,

da se množestveni letalski napadi na razne kraje v Angliji ter na ladje v Kanalu intensivno nadalujejo. Nad Kanalom so se vedno znova razvijale srdite letalske bitke, ki so prenehale le v kratkih presledkih toliko, da so se formacije letal izmenjale. Napadalcem je uspelo odvreči na postojanke protiletalskega topništva in druge objekte cele serije bomb. Angleško protiletalsko topništvo je zamanj poskušalo ustaviti nemške napade. Angleži so izgubili večje število svojih lovskih letal.

Nemški bombniki strmoglavci so dne 13. t. m. zopet izvedli napad na južno Anglijo. Na raznih krajih nad Anglijo in Rokavskim prelivom je prišlo do letalskih spopadov. Nemškim letalom se je posrečilo prebiti letalsko obrambo v južni angleški primorski pokrajini ter vreči bombe na utrjene objekte.

Po poročilu DNB so nemška letala ponovno napadali letališče pri Portsmouthu. Več zgradb je bilo porušenih. Izbruhnil je velik požar.

Po uradnem poročilu znašajo skupne izgube sovražnika 92 letal, dočim se 24 nemških letal ni vrnilo na svoja oporišča.

Na Severnem morju je prišlo do spopada med skupino nemških iskalcev min in skupino sovražnih brzih čolnov. Nemške ladje so ostale nepoškodovane in nadaljevale svoje delo. Računa se, da se najmanj en sovražni brzi čoln ni vrnil v svojo luko.

Angleško letalsko ministrstvo je objavilo

da še sicer manjkajo natančna poročila, vendar je opravičena domneva, da je pretrpelo nemško letalstvo težke izgube. Letalske bitke so se pričele zjutraj med Sussexom in ustjem Temse, potem pa so se razširile na jugozapad. Nemška letala so vrgla bombe na nekatera obmorska mesta v južni Angliji. — Napadi so zahtevali nekaj človeških žrtev, na vojaških objektih ni bila povzročena posebna škoda. Kmalu po zori so nemška letala podvzela množestvene napade na letališča ob južni in vzhodni obali. Uro za uro so se dvigale skupine angleških lovskih letal ter se spuščale v borbe z nemškimi letali. Angleški piloti so že tri dni zaporedoma prizadevali Nemcem velike izgube. Večerno uradno poročilo iz Londona z dne 13. t. m. pravi, da je bilo tekom dneva sestreljenih 57 nemških letal, Angleži pa so zgubili 9 letal. Angleška letala so bombardirala tovarne za sintetični bencin v Heschu, rafinerijo petroleja v Dortmundu, rafinerijo v Wintershallu in Prauxellu. — Druga skupina je uspešno bombardirala Kruppove tovarne pri Wanne-Eickelu, na Gelsenkirchen je bilo vrženih 50 bomb težkega kalibra, istotako tudi na tovarno za bencin v Gelsenbergu, kjer so nastale velike eksplozije. Izvršen je bil napad na električno centralo v Hartingenu, kjer so nastali požari. Angleški bombniki so napadli sovražno letališče na otoku Guernsey in ga razdejali ter letališče Brest na francoski obali, letališče v Dinardu in v Gaernu. V nočnih napadih je bilo bombardiranih 17 nemških letališč in oporišče za vodna letala pri Borkumu ter pristanišče Helder na Nizozemskem. Naša letala so bombardirala veliko točk od Jutlanda do Biscaja. 12 naših letal se ni vrnilo.

Poročilo angleške admiralitete

zavrača nemške trditve, da so Nemci tekom enega tedna potopili 232.743 ton britanskih trgovskih ladij. Skupne izgube angleških in nevtralnih ladij znašajo le 76.224 ton.

Boji v Afriki se nadaljujejo

Poročilo italijanske oborožene sile

pravi, da je do prvega spopada s sovražnimi silami v angleški Somaliji prišlo dne 11. t. m. Boj je trajal tudi drugi dan in je prišlo do cele vrste srditih napadov na področju Adlesie. Na istem področju smo napadli letalo »Blenheim« in ujeli 6 letalskih stotnikov. Izgubili smo eno letalo. Naše bombe so zadele skladišče goriva na Malti ter povzročile velike požare. Bitka še traja.

Angleško vrhovno poveljstvo poroča:

V angleški Somaliji so italijanske čete prešle v splošni napad. Naša obramba je napad odbila, samo na enem prostoru se je sovražnikku posrečilo napredovati, naše čete so tamkaj prešle v protinapad. Pehotna edinica je sestrelila eden italijanski bombnik.

Okrog 200 avstralskih trgovskih ladij

je bilo po poročilu Reuterja doslej oboroženih. Del teh oboroženih trgovskih ladij pluje v avstralskih vodah, ostale pa so stavljene na razpolago Veliki Britaniji.

Eksplozija v italijanski municijski tovarni v Piacenzi je po poročilu DNB terjala 40 mrtvih in 419 ranjenih.

Za neodvisnost Švedske

V okvirju kongresa socialdemokratske mladine je minulo nedeljo imel predsednik vlade Hanson kratek nagovor, v katerem je med drugim svaril pred vestmi, ki se širijo glede nove preorientacije Švedske. Švedska je zgradila svojo demokracijo, s katere pomočjo so se uresničile marsikatere njene želje.

Švedski obrambni minister Skoelt pa je imel po radiu nagovor v zvezi z obrambnim posojilom, ki ga je vlada razpisala in dejal, da vsa švedska politika z neomajeno odločnostjo stremi za tem, da se ohrani popolna neodvisnost švedske države.

Italijanski protest v Grčiji

Po poročilu United Press so se odnošaji med Grčijo in Italijo zaradi incidenta na grško-albanski meji zelo zaostrili. Ko bo proučena preiskava, bo verjetno italijanska vlada radi umora Albanca Hodže izročila grški vladi protestno noto. V Rimu naglašajo, da umor Hodže ni zadeva samo Albanije, temveč tudi Italije. Kot neosnovane pa se označujejo vesti, da namerava Italija na ta incident odgovoriti z vojaškimi ukrepi.

Grška vlada je uradno zanikala vesti, da bi bili grški emisarji ubili Hodžo.

Boj za Indokino

Pogajanja med Francijo in Japonsko glede Francoske Indokine se po poročilu Reuterja nadaljujejo. Istočasno pa se ob mejah Indokine zbira japonska in kitajska armada. Pripravljajo pa se na obrambo tudi kolonijalne čete, dočim se je francocska mornarica usidrala v pristaniščih Indokine.

Kitajci so trdno odločeni preprečiti vpad Japoncev v Indokino. — Stališče francoske vlade pa še ni popolnoma jasno in kakor pravijo nekatera poročila, bo Francija baje popustila in deloma ugodila japonski vladi, ki zahteva vojna oporišča v Indokini.

Nesoglasja med Bolgarijo in Sovjetsko zvezo

Med Sovjetsko Zvezo in Bolgarijo je po londonskih časopisnih vesteh prišlo do nezadovoljstva, ker Sovjetska Rusija baje ni zadovoljna z načinom, kako se rešuje vprašanje Dobrudže in obče vprašanje Balkana in hoče sama sodelovati pri reševanju teh vprašanj. Z ozirom na prijateljsko razpoloženje bolgarskega naroda do Sovjetske Rusije je pa radi tega nastala v bolgarskih vladnih krogih velika zaskrbljenost.

Uspešno zaključeno mezdno gibanje rudarjev pri TPD

V ponedeljek, dne 12. avgusta t. l. se je vršila v Ljubljani mezdna razprava med zastopniki delavstva in TPD za prilagoditev delavskih mezd draginji. Na razpravi se je ugotovilo, da ima delavstvo pravico do 10½ odst. povišanja svojih prejemkov po indeksu Narodne banke v maloprodaji za mesec junij. Po daljši razpravi je končno družba pristala na 9½ odst. povišanje na sedanje prejemke. Družba je tudi pristala na delno povišanje III. in IV. kategorije in za 2 dinarja za vse kategorije delavstva pri apnenicah na njih temeljne mezde. Celokupno povišanje znaša torej čez 10 odst. Če bi draginja ostala na sedanji višini, potem bi ta povišica ugodno vplivala na gmotne razmere rudarjev, obstoja pa bojazen, da bodo cene življenjskim potrebščinam še vedno naraščale.

*

To pot so baje zastopniki vseh organizacij, ki so se udeležile pogajanj, podpisali sporazum. Zanimivo je, da so med podpisniki menda tudi oni, ki so sicer ob vsaki priliki kritizirali vodstvo ZRJ, češ, da ni predhodno vprašalo za pooblastilo množico. Sedaj so ti voditelji tudi podpisali sporazum brez predhodnega pooblastila množice, zato so člani ZRJ prav radovedni, kako bodo ta svoj korak opravičili.

Pogajanja med Romuni, Bolgari in Madžari

Vprašanje Dobrudže še ni rešeno. Madžari zahtevajo polovico Transilvanije.

Po vesteh iz Rima je bil na sestanku med bolgarskim kraljem Borisom in romunskim kraljem Karolom dosežen sporazum glede odstopa južne Dobrudže in sklenitve prijateljske pogodbe med obema državama. Sestanek obeh kraljev se je vršil z vednostjo Nemčije in Italije. Uradno pa ta vest, da je dosežen popolen sporazum med Bolgarijo in Romunjo, še ni potrjena.

Po poročilu angleških listov iz Sofije, pa je v romunsko-bolgarskih pogajanjih nastal zastoj, ker Bolgari vztrajajo, da se v Dobrudži vzpostavi meja, kakor je obstojala leta 1912., na kar pa Romuni ne pristajajo.

*

Romunski listi pozivljajo prebivalstvo, naj bo složno, ker se gre za življenjska vprašanja romunskega naroda.

Madžarska želi pospešiti pogajanja

Madžarski zunanji minister grof Csaky je po poročilu »Neue Züricher Zeitung« izročil romunski vladi spomenico, v kateri Madžarska predlaga takojšnja pogajanja, ker hoče s tem onemogočiti romunsko taktiko zavlačevanja.

Po rimskih vesteh madžarske zahteve ne bodo tako velike, kot se je prvotno domnevalo. Madžarska ne bo od Romunije zahtevala celotne Transilvanije, ki obsega 103.000 kv. km in 5 in pol milijona prebivalcev. Domneva pa se, do bo Madžarska dobila od Romunije polovico tega ozemlja in polovico prebivalstva, dasi je tam naseljenih samo 1 milijon 300.000 Madžarov, dočim so ostali Romuni in Nemci.

Anglija je pripravljena

Minister za Indijo lord Amery je po poročilu Reuterja v nekem govoru te dni med drugim dejal: »Mi smo pripravljeni na vsako peklensko zamisel, ki jo je pripravil napadalec za napad proti nam. Napadalec pa mora priti po zmago preko kanala. Naj torej pride. Ako to stori, bo propadel. V tem trenutku pa se bo stvar obrnila. Tedaj bo prišel čas, ko bomo vojno prenesli mi v osrčje sovražne dežele, da jo tam stremo.«

Roosevelt lahko mobilizira nacionalno gardo in rezerviste

Kakor poroča Reuter iz Washingtona, je vojaški odbor reprezentančne zbornice soglasno sprejel zakonski predlog, ki omogoča Rooseveltu, da lahko mobilizira nacionalno gardo in rezerviste za 12 mesečno vojaško službovanje.

Španijo je zajela vojna mrzlica

Kakor pravijo poročila, je vso Španijo zajela vojna mrzlica. Francova vlada je izdala celo vrsto ukrepov, ki kažejo, da bo Španija stopila v vojno. Uvedena je najstrožja cenzura telefona, brzojava in poštnih pošiljk v tujino. Po mnenju političnih krogov bo Španija vstopila v vojno, ko bo prišel za to ugoden trenutek. Mnogo pa je tudi odvisno od tega, kakšen uspeh bo imela italijanska ofenziva v Afriki.

Tudi moskovski radio je napovedal, da bo Španija vstopila v vojno. Španska mornarica je dobila nalog, da morajo ostati v pristaniščih vse ladje oziroma se zateči v nevtralne luke. V Španiji pa ti vesti zanikajo.

Rekonstrukcija angleške vlade

Po londonskih vesteh bo Churchill verjetno še tekom tega tedna izvršil rekonstrukcijo svoje vlade.

Doma in po svetu

Pravi krivec francoskega poraza je po pisanju »Slovenca« seveda Leon Blum. Če bi v Franciji čitali ta resnicoljuben slovenski dnevnik, bi takoj izpustili na svobodo vse druge »krivce«, ki se morajo sedaj zagovarjati pred posebnim sodiščem in posadili na zatožno klop prvaka francoskih socialistov Leona Bluma. — [illegible] Zanimivo pa je, da »Slovenec« ne ve ničesar povedati o krivdi 200 francoskih družin, ki imajo v rokah domala vsa denarna sredstva Francije.

Rezultati občinskih volitev v banovini Hrvatski. Te dni so bili objavljeni rezultati občinskih volitev iz nekaterih krajev banovine Hrvatske. HSS je zmagala v občini Kalje, kjer je dobila vseh 30 mandatov, v občini Sela 25 mandatov, v občini Sv. Peter-Orehovac 36 mandatov. — V Vrgin-Mostu je dobila SDS 16 odbornikov, »Neodvisna srbska lista« in JRZ 7 odbornikov, lista JRZ pa enega odbornika. V Korenici je dobila lista SDS 21, lista »Neodvisnih« pa 9 odbornikov.

Nacional-socialistična stranka rada v Zagrebu je izdala letak, ki ga je državno tožilstvo zaplenilo in prepovedalo razširjati. — Hrvati so torej postali za eno stranko bogatejši.

Gumijeve obutve pri nas ne smejo več izdelovati. Minister trgovine in industrije je odredil, da se ne smejo več izdelovati gumijevi predmeti, ker imamo premalo surovin. Pomanjkanje gume se občuti že sedaj. V Beogradu so morali mnogo tovornih avtomobilov shraniti v garažah, ker nimajo gume.

Jugoslovanska ladja torpedirana. Na zahodni obali Afrike je bila od neznane podmornice torpedirana naša tovorna ladja »Rad«, ki je imela 4219 bruto ton nosilnosti. Posadko se je posrečilo rešiti.

Za vojaškega atašeja v Moskvi je imenovan topniški polkovnik za generalštabne posle Žarko Popović.

Povečana izmenjava blaga med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo. Kontigenti, ki so bili določeni ob priliki trgovinskih pogajanj med našo državo in Sovjetsko Rusijo glede blagovne izmenjave, bodo povečani.

Trgovinsko pogajanje s Švico se ne bo vršilo tekom meseca, temveč je odloženo na mesec september.

50 vagonov slanine in 50 vagonov svežega svinjskega mesa je bilo odobrenih poleg rednega kontingenta živih prašičev za izvoz v avgustu v Nemčijo.

Uredba o »Feniksu« je bila zopet podaljšana, tako da zavarovanci do 1. oktobra nimajo pravice do odkupa ali posojila.

Stari kovanci po din 2 in 50 para bodo v petek, dne 16. t. m. izgubili značaj zakonitega plačilnega sredstva; dne 31. t. m. pa pridejo iz prometa stari srebrni kovanci po din 10.

*

Politični umor v Albaniji. [illegible] Res je le, da je bil ubit na albanskem ozemlju v bližini grške meje znani albanski vodja Hodža, ki so ga ubili grški plačanci. Grška vlada je pred kratkim razpisala nagrado za aretacijo ali uboj albanskega rodoljuba Daut Hodže, ki je v pokrajini Čamuria vodil propagando za priključitev te pokrajine, v kateri živi okrog 50.000 Albancev in ki jo je Grčija pred nekaj leti anektirala zopet k Albaniji. Morilci so Hodža ubili in mu odrezali glavo, katero so odnesli s seboj v Grčijo.

Na velikem zborovanju madžarskih Nemcev je vodja dr. Franc Rasz ugotovil, da je bila nemška manjšina na Madžarskem vedno privržena državi, zato pa zahteva takojšnjo in popolno rešitev svojih zahtev.

Belgijska trgovinska mornarica je po vesteh iz Bruselja izgubila v tej vojni 21 trgovskih ladij s skupno tonažo 74.484 ton ali okrog 25 odst. celotne belgijske tonaže.

General de Gaulle je imel dne 13. t. m. po angleškem radiu govor. Med drugim je dejal, da je zato podpisal zavezniško pogodbo z Anglijo, ker Francija nima ničesar pričakovati od sovražnika, ki jo je strl, niti od ljudi, ki so jo izdali, pač pa bo Francija deležna dobička zmage, če se bo Angliji posrečilo premagati nasprotnike.

Angleški parlament bo po poročilu Reuterja dne 22. t. m. odgoden. — Pred odgoditvijo se bo vršila v spodnjem domu še razprava o finančnem zakonu. — Churchill pa bo verjetno podal daljše poročilo o vojnem stanju.

Trgovinska pogodba med SSSR in Zedinjenimi državami je bila podaljšana do 6. avgusta 1941. leta.

*

Nenavadna smrt ribiča. Nek Hrvoje Rašković v Solinu pri Splitu je ribil in ujel majhno ribico, ki mu je pa po nesrečnem naključju skočila v usta in jo je živo požrl. Ker mu je postalo slabo, so ga odpremili v bolnico, kjer je pa kmalu nato umrl.

Usmrtitev veleizdajalcev v Berlinu. DNB javlja iz pisarne Ljudskega sodnega dvora v Berlinu, da sta bila usmrčena Friedrich Kramer iz Hanovra radi veleizdaje in 29 letni Josef Cygan.

Med Hamburgom in Leningradom je bila uvedena redna pomorska zveza.

Politični komisarji v rdeči armadi in mornarici so bili po poročilu Reuterja s posebnim odlokom odpravljeni.

Četrto sovjetsko oklopnico »Lenin« so dogotovili v bronštadskih ladjedelnicah. V par mesecih bo oklopnica opremljena tudi z topovi in drugim orožjem.

Bolgarski tobak v Rusijo. Bolgarski listi javljajo, da se je začela izvajati trgovska pogodba med Bolgarijo in Sovjetsko Rusijo, ki je kupila že 200.000 kg bolgarskega tobaka in se pogaja še za enako količino.

Francoske letalske izgube znašajo po podatkih, ki jih je objavil letalski minister v Vichyju od 10. maja do zloma Francije 306 letal, dočim je Nemčija izgubila v teh bitkah 982 letal.

V Singapuru vlada po poročilu DNB vedno hujša nervoznost. Angleži se pripravljajo in kopljejo strelske jarke, podirajo hiše, ki so na poti baterijam pri razgledu na morje, aretiranih pa je bilo baje tudi mnogo židovskih beguncev.

300 litrov krvi bodo darovali ameriški prostovoljci za angleške ranjence. Akcijo organizira ameriški Rdeči križ in bodo kri prepeljali z letalom preko Atlantika v Anglijo.

Papeška univerza v Salamanci. Z dovoljenjem papeža bo v Salamanci v Španiji ustanovljena papeška univerza, na kateri bodo smeli podeljevati doktorske naslove iz bogoslovja in kanoničnega prava.

Prebivalstvo Lime, glavnega mesta južnoameriške republike, šteje po pravkar objavljeni statistiki 522.826 ljudi. Od zadnjega štetja, ki se je vršilo leta 1931., je prebivalstvo naraslo za 200 tisoč.

Zane Grey: 139

Mož iz gozda

»Pomagajte, fantje!« je zaklical Wilson, naglo skočil doli preko majhnega obronka in v poltemi zgrabil za povodce. Vsi trije so z združenimi močmi privlekli konja spet navzgor in so ga privezali za drevo. Ko je bilo to odpravljeno, so šli pogledati v jamo. Le s težavo se je mogel razločiti v poltemi obris Ansonove postave. Ležal je vznak, iz njegovih ust je bilo slišati ječanje.

»Bojim se, da je ranjen«, je rekel Wilson.

»Konj se je nanj zvalil. In ta mrha je precej težak.«

Splezali so doli in pokleknili poleg svojega voditelja. V tem slabo razsvetljenem prostoru je bil videti njegov obraz temno siv. Dihal je neredno.

»Snake, stara sablja, pa vendar nisi — ranjen?« je vprašal Wilson s tresočim glasom; ko ni dobil odgovora, je rekel tovarišema: »Primita, da ga spravimo tja gori k ognju, kjer bomo bolje videli.«

Vsi trije so ga oprezno dvignili preko obronka in ga položili poleg ognja na tla. Anson je bil pri zavesti. Obraz mu je bil smrtno bled. Na ustih se mu je pokazala kri.

Wilson je klečal ob njem. Ostala dva tolovaja sta se dvignila in se spogledala in v tem mračnem spogledu njunih oči je bila zapisana Ansonova usoda. V tem trenutku je znova presekal tišino oni strašni, presunljivi krik, poln grozotne bolečine, — kakor iz ust ženske, ki jo trgajo na kose. Shady Jones je Mozeju nekaj šepnil v uho; potem pa sta nepremično strmela na padlega poglavarja.

»Povej mi, kje si ranjen?« je izpraševal Wilson.

»Prsni koš — mi je — stisnil«, je odvrnil Anson v pretrganih, komaj slišnih besedah.

Wilsonove spretne roke so odpele tolovajevo srajco in otipale njegove prsi.

»Ne, prsna kost ni zdrobljena«, je rekel Wilson vzpodbujajoče. Začel je otipavati Ansonovo telo. Nenadno se je ustavil in pogledal proč: Ansonova rebra so bila od konjske teže vdrta in zlomljena. Krvavel je iz ust in njegovo neredno, težko in mučno dihanje je privabilo na dan krvave pene, ki so pričale, da so se polomljene kosti zarile v pljuča. Poškodba, ki mora prej ali slej povzročiti smrt.

»Tovariš, eno ali dvoje reber je zlomljenih«, je rekel Wilson prizanesljivo.

»Ah, Jim — mora biti — nekaj hujšega!« je šepetal. »Imam — strašne — bolečine. In — dihati — mi ne da.«

»Bo že bolje«, je rekel Wilson s prisiljeno veselostjo, ki pa se ni odražala na njegovem obrazu.

Moze se je sklonil nad Ansona in je nekaj časa opazoval njegov spačen obraz, krvave ustnice in shujšane roke, ki so tipale v praznino. Potem se je mukoma zraynal.

»Shady, ta se bo stegnil. Glejva, da jo pobriševa.«

»Name ti ne bo treba čakati —!«

Oba sta se obrnila proč. Odvezala sta svoja konja in ju odvedla k sedlom. Naglo sta razvila odeje in prekrila z njimi konjske hrbte, nato sta dvignila nanje sedla in hitro so bile zapete oprtnice. Anson je ležal na tleh, strmel v Wilsona in je razumel, kaj se godi. Wilson je stal poleg njega nenavadno prevzet in molčeč, čisto drugi človek, kakor je bil še malo prej.

»Shady, vzemi nekaj kruha, jaz pa bom vzel kos mesa«, je rekel Moze. Oba moža sta stopila bližje k ognju, v osvetljeni krog, komaj tri metre od mesta, kjer je ležal njun poglavar.

»Fanta, — pa vendar — ne mislita — pobegniti?« je zašepetal hrope in začudeno.

»Bos, ravno to hočeva. Midva ti ne moreva nič koristiti in v tej luknji ni nič kaj zdrav zrak«, je odvrnil Moze.

Shady Jones se je z napetimi mišicami zavihtel na konja.

»Moze, jaz bom nosil brašno, ti pa boš vodil, dokler ne bova imela najhujše goščave za seboj«, je rekel.

»Ah, Moze — saj vendar ne bosta — Jima — samega — tu pustila«, je prosil Anson.

»Jim lahko ostane če hoče in požene korenine«, je odvrnil Moze. »Jaz pa imam te luknje zadosti.«

»Moze, Moze — to ni — pošteno —« je hropel Anson. »Jim — bi me nikoli — ne zapustil. In tudi jaz — bi — z vami vztrajal... Ne bom vam dal več povoda — da bi se čez mene pritoževali...«

»Snake, ti boš tako ali tako poginil«, je odvrnil Moze zasmehljivo.

Poslednji ostanki ognja so se razlili po Ansonovem zleknjenem telesu. Njegov mrtvaški obraz se je zalil s krvjo. To je bil tisti veliki in strašni trenutek, ki je že dolgo grozil. Wilson je vse predobro vedel, da mora priti, na ta ali oni način. Anson se je žilavo in hrabro boril s tokom usodepolnih dogodkov. Moze in Shady Jones, omrežena po svojih sebičnih interesih, nista razumela, kam ju bo privedlo njih življenje.

Iz naših krajev

„Delavska Politika" ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino!

CELJE

Mirna prireditev. Brez velikega pompa, je neko celjsko društvo minulo nedeljo priredilo svojo veselico z godbo na pihala in plesom v gostilni prijetnega grička na Anskem vrhu, kamor je priromalo nepričakovano ogromno število obiskovalcev iz Celja in daljne okolice. Za poskočne komade pa je končno v veliko nezadovoljstvo gostov skrbel samo godec s harmoniko, vsled česar so zabaveželjni hrumoma odhajali. Posebna zanimivost na veselici je bilo šušljanje in ugibanje, čemu je priznano dobra godba v zadnjem trenutku odpovedala. Prirediteli so se izgovarjali, da jih ne zadene nikaka krivda, javnost pa je delno dvomila v njihova pojasnila, ker so se baje tudi godbeniki veselili zabave in zaslužka. Izvzemši petja ni bilo nikakšnega hrupa in nesreče in prireditev se je z izgubo predčasno — mirno zaključila.

TRBOVLJE

Članско zborovanje ZRJ, podruž. Trbovlje se bo vršilo v petek, dne 16. t. m. s pričetkom ob 4. uri popoldne v dvorani »Delavskega doma«. Ker je na dnevnem redu poročilo o mezdnih razpravah s TPD v Ljubljani, je dolžnost vseh članov, da se zborovanja v čim večjem številu udeležijo. — Odbor.

HRASTNIK

Zavedni rudarji. Navada je, da se pod svoj spis, proglas, ali če sicer kaj napišemo, tudi podpišemo. Namesto imena, se često uporabi za to tudi kako geslo, n. pr. »zavedni rudarji« in slično, da bolj vleče. Kdo je zaveden in kdo ni, o tem tu ne bomo razpravljali. Vsekakor pa menimo, da je zaveden tisti, ki je član vseh panog delavskega gibanja, plačuje v redu prispevke, njegovo delovanje pa mora biti v skladu s pravili in sklepi organizacije in kdor podpira delavski tisk, ki ima svoje jasne in določene cilje. Le te lahko imenujemo zavedne. V zadnjem času pa se širijo vsemogoči letaki itd., kjer se skuša na vse mogoče načine omalovaževati delo strokovnih organizacij. Nesramno se obrekuje najvidnejše predstavnike organizacije itd. Značilno pa je, da se ne vzame vedno vse organizacije na piko, zato upravičeno smatramo, da je to delo temnih elementov, katerim se zdi, da še ni dovolj nesreče v revirjih, zlasti v Hrastniku in ki se pojavijo vselej, kadar stoji delavstvo pred mezdnimi gibanji, ko sta sloga in zaupanje edina predpogoja za dosego uspehov. To gotovo ni delo zavednih rudarjev, temveč delavstvu sploh nasprotnih elementov, ki se skrivajo pod krinko lepo donečih gesel, s pomočjo katerih zaslepljajo nevedno delavstvo. — Ni naša naloga, da poizvedujemo odkod ta umazana gonja proti nekaterim organizacijam in osebam. Zadostuje pa, da se nekoliko bolj pazljivo ozremo in kmalu bomo spoznali, v katerem grmu tiči zajec. Delavstvo ponovno opozarjamo, da mi dobro zasledujemo delovanje onih, proti katerim ni naperjena gonja, in naj zaupa le svojim dolgoletnim funkcionarjem in zaupnikom ter se ne pusti varati od vsakega, čeprav se krije pod lepim imenom: »zaveden rudar«. — Vsak, ki se količkaj zanima, lahko dobi dovolj poduka na sestankih svoje organizacije, potrebno je le, da se tjakaj potrudi, kajti le tam je mesto za sklepanje o ukrepih in akcijah, ki se naj podvzamejo za zboljšanje delavskega položaja. Organizacija nudi za to dovolj prilike. V kolikor se ne postopa tako, ni krivda organizacije in funkcionarjev, temveč nezavednost in mrtvilo, ki sta kriva vseh naših neuspehov in ki sta izvor vse nesreče res zavednih rudarjev.

Lep film v naravnih barvah. V četrtek, dne 8. t. m. se je predvajal v dvorani Konzumnega društva film fotosekcije Hrastnik, ki je prikazal številne posnetke z naših planin in njih lepote v poletju. Prav tako je lepo prikazal nekaj prizorov iz letovanja delavskih otrok v počitniški koloniji v Gornji Rečici, kjer se je lahko vsakdo prepričal o prijetnostih, ki jih nudi tako letovanje otrokom. Prav posebno pa je delavce presenetil poseben film z lepimi slikami v naravnih barvah, kjer so zlasti ugajali prizori iz narave. Film, ki je delo domačega amaterja g. Mirka Grešaka, je doživel popoln uspeh, kar je pokazal tudi ogromen obisk. — G. Grešaku tudi mi iskreno čestitamo.

JESENICE

Minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Srđjan Budisavljević je, kakor smo že na kratko poročali, v četrtek obiskal jeseniške tovarniške obrate in povabil na razgovor tudi zastopnike vseh delavskih strokovnih organizacij. Ker razgovor z delavskimi zastopniki zaradi pomanjkanja časa ni mogel biti v četrtek popoln, je povabil g. minister za naslednji dan zastopnike organizacij k sebi v Gozd-Martuljek, kjer se je z njimi preko ene ure razgovarjal. O vseh perečih stvareh je želel biti izčrpno informiran. Delavski zastopniki so g. ministru predložili tudi krajšo spomenico o najbolj nujnih zadevah.

Zvočni kino Radio predvaja v sredo in v četrtek (na Veliki Šmaren) ob pol 9. uri zvečer), na praznik ob vsakem vremenu tudi ob 3. uri pop., velefilm »Džim iz džungle«, II. del. Poleg ostalega tudi dva lepa dodatka. — Sledi »Nezvesti ljubimec«.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Smrtna kosa. V ponedeljek, dne 12. t. m. je preminul vpokojeni železničar in podžupan pobrežke občine Martin Belak. Pogreb se je vršil v sredo ob 16. uri na Magdalenskem pokopališču na Pobrežju.

LJUBLJANA

Na II. državni realni gimnaziji v Ljubljani (Poljane) bodo razredni popravni izpiti od 26. do 29. avgusta po sporedu, ki je nabit na razglasni deski v šolski veži in ki velja tudi za privatne učence. — Popravni nižji tečajni izpiti bodo 26. t. m. ob 10. uri, pismeni popravni višji tečajni izpiti 29. t. m. ob 8. uri dopoldne, ustni pa 31. t. m. ob 8. uri dopoldne. Sprejemni izpiti za učence, ki sprejemnega izpita v juniju niso z uspehom opravili in za one, ki zaradi bolezni niso mogli priti k izpitu, bodo 30. t. m. ob 8. uri zjutraj. S seboj je treba prinesti rojstni list ter izpričevalo o dovršeni ljudski šoli in kolek za 10 din. Učenci, ki sprejemnega izpita niso mogli polagati v juniju zaradi bolezni, morajo predložiti tudi zdravniško spričevalo.

MARIBOR

Kategorija uslužbencev, ki je prezrta.

Kdor ima srečo ali nesrečo, da mora nekoliko dni živeti v banovinski bolnici ter ima dar za opazovanje dela zdravniške in postrežne službe, bo brez dvoma opazil, da je poleg marljivih usmiljenih sester, ki pa po svojem duhovnem stanu nimajo natančnejših delovnih predpisov, po oddelkih razdeljenih veliko število strežnikov in strežnic, ki opravljajo najtežja in zdravju najbolj nevarna dela.

Opazil bo obenem, da pričnejo ti strežniki in strežnice, ki so nameščeni, to svojo delo najkasneje ob 6. uri zjutraj in delajo do 9. ure zvečer in še dalje. Nimajo niti enega prostega dneva v letu, kaj šele redni letni odmor oz. dopust. Tudi njihove plače niso zavidanja vredne. Svoje delo vršijo vestno in kakor da bi bilo samo ob sebi umevno, da njihov poklic ne prenese pretrganja dela. Ker bolniki, radi katerih so nastavljeni, ne smejo niti za minuto ostati brez potrebne postrežbe; radi tega se tudi nikomur ne pritožujejo. Vendar to ni prav.

Ker so bolnice banovinske javne ustanove, je dolžnost banovine, da za nastavljeno osebje skrbi, da bo deležno vsaj one minimalne zaščite, ki jo ima delavstvo v privatnih obratih ali hišne pomočnice v zasebnem gospodinjstvu, da jim predvsem omogoči pravico do rednega enodnevnega tedenskega počitka, po možnosti do letnega okrepilnega dopusta, kar bi upravo prav sigurno ne stalo toliko, da bi tega ne zmogla. Za to bi zadostovalo, da se na vsakih 6 strežnic in strežnikov namesti sedmega, da bi se lahko vrstili.

Apeliramo na bansko upravo, da to vprašanje preuči in ugodno reši v splošno zadovoljstvo, ker so strežnice in strežniki tudi ljudje in imajo pravico do prostosti in razvedrila. —

Opazovalec.

Na anketi kmetijske zbornice, ki se je vršila te dni v Mariboru in katere se je udeležil tudi zastopnik Prizada, so razgovarjali o letošnjem izvozu sadja. Med producenti in izvozniki se je sporazumno določila cena zgodnjemu sadju po 2.25 din za 1 kg. Ker je v nekaterih drugih državah letos dobra letina, nudi Nemčija izredno nizke cene za uvoženo sadje iz Jugoslavije, radi česar bodo seveda precej prizadeti naši poljedelci, ki jim je sadje morda edin dohodek. Zanimivo pa je, da je sadje sedaj na trgu izredno drago in izgleda, da bomo na domačem trgu dražje plačevali sadje, kakor pa ga bodo kupovali od nas tujci.

Dve ogromni gramozni jami, na koncu Smetanove ulice, so zadnji čas ukinili in jih pričeli zasipavati, za kar je bil res že skrajni čas, ker se te jame kakor grde rak-rane zajedajo v lepo polje. Izkoriščati se samo še dve tik ob Koroški cesti. Predno bodo te jame zasute, bo preteklo še mnogo vode po Dravi, saj gre za milijone kubičnih metrov. Tak prostor je potem za stavbišča skoraj neraben, ker zahteva za temelje prevelike stroške. V tako neposredni bližini mesta naj bi se ne dovoljevalo več izkopavanja gramoza.

Na državnem učiteljišču v Mariboru bodo pripravni diplomski izpiti 26. in 27. t. m., popravni razredni izpiti pa 2. septembra.

Obrtna nadaljevalna šola v Mariboru ponovno in zadnjič opozarja na vpisovanje vajencev v novo šolsko leto, ki se vrši te dni na mestnem poglavarstvu. Proti neopravičenim zamudnikom bo postopala šola po uradnih predpisih.

Cepljenje proti davici se vrši še ta teden v telovadnici šole na Slomškovem trgu. Cepljeno bo skupno okrog 3000 otrok.

Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev priredi v nedeljo, dne 18. avgusta t. l. s pričetkom ob 15. uri na vrtu Gambrinove dvorane

velik vrtni koncert.

Ob tej priliki bo društvo proslavilo 15 letnico svojega obstoja. — Po koncertu ples in prosta zabava. Na sporedu je tudi šaljiva pošta, nagradno streljanje, keglanje itd. Za obilen obisk se priporoča — odbor.

Iz Francije se je te dni preko Maribora vrnil 37 letni Bogdan Petričić, ki je doma pri Plitvičkih jezerih. Na dveh vozovih je imel natovorjeno vse svoje imetje in je 17. julija odpotoval iz Francije. S seboj je pripeljal svojo ženo in 11 letnega sinčka. V Mariboru je pripovedoval o grozotah, ki jih je preživel v teku sedanje vojne in trpljenju na potu v domovino.

Komarska nadloga. V mariborski okolici se je letos pojavilo izredno veliko komarjev, ki so postali prava nadloga za prebivalce. Znano je, da se komarji zadržujejo in razmnožujejo zlasti tam, kjer so zanemarjeni ribniki ali druge mlakuže, katerih pa v mariborski okolici ne manjka.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom in njihovim upravičenim svojcem vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega zdravnika na praznik, dne 15. avgusta 1940 g. dr. Korenčan Andrej, Maribor, Jurčičeva ulica 8.

25 vreč cementa je nek prefriganec izvabil tvrdki D. Rakusch in ga nato poskušal razprodati.

Smrtna žrtev gostilniškega prepira. V neki gostilni ob Dravi je prišlo med gosti do prepira. Dva brata sta vrgla iz gostilne 40 letnega skladiščnika mestnih podjetij Rudolfa Mikša, ki je tako nesrečno padel na tla, da si je razbil lobanjo in obležal na licu mesta mrtev. Gostje so v gostilni popivali dalje, kot da bi se ne bilo nič zgodilo in so šele čez nekaj časa opazili pred gostilno mrtveca.

Roparski umor pri Sv. Barbari v Halozah. V noči od sobote na nedeljo so neki drzni roparji napadli s puškami in revolverji hišo trgovca Debeljaka, ki se nahaja na orožnih vajah in skozi okno ustrelili njegovo 35 letno ženo Julijano, ki je ležala v postelji. Dočim so nesrečno ženo pogodili trije streli, je bil k sreči njen 6 letni sinko le lahko zadet, njegovo 3 mesece staro sestrico, kakor tudi trgovsko pomočnico Emeršič Marijo, ki je ležala v isti sobi, pa streli niso pogodili. Roparji so nato vdrli v hišo in pomočnici grozili s smrtjo, če ne pove kje je denar. Ker tega ni vedela so prebrskali omare, kjer so v neki suknji našli okrog 40.000 din gotovine, nakar so pobegnili. Sosedi niso mogli priskočiti na pomoč, ker so roparji zastražili tudi hiše. Pri raztelesenju trupla nesrečne žene je komisija ugotovila, da je smrt nastopila takoj. Za roparji poizvedujejo orožniške postaje in policija.

Štirje kmečki fantje so napadli na Meljski c. nekega 37 letnega Alojzija Zelka in ga zabodli z nožem v prsa ter pobili na tla. Reševalci so nesrečni žrtvi podivjanih fantov, ki so, kakor je baje policija ugotovila, prišli od Sv. Petra, nudili prvo pomoč. Zdravi se v tukajšnji bolnišnici.

V Kino-baru je te dni popivala neka družba. Ko je plačilni natakar zahteval plačilo, je družba odšla na cesto, le eden je povedal, da je doma iz Slovenigradca in da ga vsak pozna. Baje pa si je stražnik zabeležil številko avtomobila, s katerim so se odpeljali in bodo verjetno izsledili vso družbo, ki je odšla, ne da bi plačala precejšnjega zapitka.

Nevarno miniranje v organizacijah

Velike važnosti je, kako deluje članstvo v organizacijah. Od tega je tudi odvisna solidarnost organizacije in njen vpliv v javnem življenju. Če je organizacija solidna ter konstruktivna s svojim delovanjem, potem ima delavstvo koristi od nje, ker je vplivna.

To ve vsak zaveden delavec.

Nevarno je pa za vsako organizacijo notranje miniranje, ki lahko izhaja od lastnih članov v organizaciji ali pa opravljajo to delo zunanji vplivi, zunanji minerji, ki zanašajo v organizacijo nesoglasje z bedasto kritiko, s podtikanji in zbujanjem nezaupanja med članstvom in organizacijo samo.

Miniranja so lahko najrazličnejše vrste. Propaganda za osebne boje, kritiziranje delovanja in stavljanja neizvedljivih predlogov z namenom, da se ruši solidna enotnost članstva v organizaciji.

V praktičnem življenju imamo danes prav mnogo takih primerov. V mezdnih gibanjih prihajajo ljudje še po dogovorjeni taktiki in določenih zahtevah z novimi predlogi in napadajo organizacijo, da ni dovolj radikalna, da je izdala delavstvo. Tako govore. V organizaciji jih pa ni in če so, ne vedo nič pametnega povedati. Taki ljudje so ali nevedneži ali pa agenti sovražnikov delavskega razrednega gibanja.

Člani organizacij, ki imajo resno voljo podpirati delavsko gibanje, ne minirajo svojega solidnega gibanja, ker s tem škodujejo delavstvu in njegovim organizacijam.

Miniranje delavskega gibanja se vrši več ali manj od nasprotnika direktno ali pa s posredovalci, s takozvanimi agenti provokaterji.

Če opozarjamo na taka dejstva, storimo samo svojo dolžnost spričo današnjih razmer, ko nam sovražniki silijo v naše vrste s sladkimi besedami in demagogijo, da bi porušili našo solidarnost in omajali naša načela.

Higijenski in sanitetni predpisi v delavnicah

Socialnopolitična zakonodaja bi morala imeti povsod tudi nadzorstvo, da se res in pravilno izvaja. Kakšne razmere so po delavnicah, nam pove policijski pregled beograjskih delavnic, ki ga je odredila občina. Pri pregledu se je ugotovilo, da 316 lastnikov različnih delavnic ne vpošteva sanitetnih in higijenskih predpisov. Kršitve so morale biti precej hude, ker so bili vsi lastniki kaznovani po 300 do 1000 din. Verjetno bi oblasti tudi v Sloveniji imele precej posla, če bi po nekod preiskale obrate in delavnice, kjer garajo vajenci od jutra do večera.

Iz Češke

Sprememba ulic. V Pragi VIII — Libenj so bile spremenjene sledeče ulice, ki so dobile nova imena po zaslužnih nemških pisateljih in vojskovodjih: Gregrova, Riegrova v Bridelovo, Podlipnova v Haydnovo, Tyršev trg v Kapersteinovo, Fügnerova v Kirchmaierjevo, Baksov (prejšnji praški župan) most v Libenski most. Spremenjene so tudi Boleslavova, Kopernikova, Bratrska (del čeških husitov), Zayerova in druge.

Zadoščenje češkemu tisku. »Berliner Börsenzeitung« je objavila daljši članek o čeških novinah in o novinarjih, v katerem opisuje referent rajhsprotektorja v Pragi Wolfram von Wolmar, kako Čehi dolgo časa niso v zadnjih mesecih ničesar verjeli poročilom čeških listov o slavnih nemških zmagah. Čitatelji so živeli v starih ideoloških predstavah in so mislili, da je res samo to, kar širi podtalna tajna šepetalna propaganda. Kar z zaničevanjem so ljudi gledali na časopise z uradnimi poročili in se očitno obračali od novinarjev. Med tem pa je nemško orožje doseglo najsijajnejšo zmago vseh dob in zdrobilo v prah vse sovražnike, s Francijo na čelu. Kdor se še sedaj uspava s fantastičnimi upi, ki se ne bodo nikdar izpolnili, ne živi v resničnem življenju. Sedaj je treba torej povedati resnico, četudi morda ni prijetno. Tega bi se moral zavedati češki čitatelj in revidirati svoje razmerje k češkemu tisku, ki je vedno govoril resnico in dobil sedaj zato popolno zadoščenje.

Čehi za Nemški Rdeči Križ. ČTK javlja, da so zbrali Čehi za Nemški Rdeči Križ do konca uradne zbirke, t. j. do 8. junija 31,000.000 Kč. Časopisi prinašajo sedaj o tem podrobno poročilo ter povdarjajo z objavo fotografije zbranih položnic, da je največja skupina darov do 1000 Kč, manjša z darovi do 10.000 Kč in najmanjša darovi z nad 10.000 Kč. Največ so torej darovali mali ljudje, uslužbenci, med katerimi so pobirali po uradih, tovarnah, delavnicah in nato skupno odpošiljali. Zbirka pa se še nadaljuje.

Več jajc. Uradoma javljajo, da je povišano število jajc za daljnji mesec oskrbe tako, da bo dobil vsak konzument avgusta 8 jajc na odrezke.

Svarilo policije. Vlada je nedavno namestila na vseh cestah prometna znamenja, ki naj olajšajo orijentacijo vozil proti Berlinu in drugim velikim središčem v Rajhu. Policijsko ravnateljstvo v Pragi ugotavlja, da so na večjih krajih te prometne označke zginile v okolišu češke Prage in opozarja radi tega, da se bo kakršnakoli poškodba ali tatvina teh prometnih značk kar najstrožje kaznovala po določbah kazenskega zakona.

Iz Slovaške

Čiščenje med slovaškimi uradniki. Slovaški tisk javlja, da bo izvršila vlada dalekosežne osebne spremembe v javnih uradih in ustanovah. Ob ustanovitvi države je imel vsakdo dostop k najvišjim uradom, če se je le priglasil in izkazal minimum možnosti. Sedaj bo delovanje teh oseb preizkušeno in jo bodo presojali po tem, kako se je kdo izkazal. Vlada ne misli odstavljati tega ali onega iz osebnega maščevanja, ampak bodo le ostali oni, ki se bodo izkazali z izvršenim delom. Vlada mora organizirati narodne sile in narodno energijo, da bo smotreno uredila državo.

Slovaški kruh. Slovaška vlada je odredila, da se sme odslej peči samo enoten kruh, ki bo iz 80 odst. žitne in 20 odst. pšenične moke.

NAJNOVEJŠE VESTI

Akcijski odbor državnih uradnikov je izdal resolucijo glede nove uredbe o posebnih dokladah. V tej resoluciji ugotavljajo: 1. zvišanje plač ne odgovarja podražitvi življenjskih potrebščin. Plače so povečane od 5 do 15 odst., cene pa so se povečale nad 50 odst.; 2. še večje zvišanje ne bi preneslo zboljšanje položaja, če se ne bo z vso strogostjo uredilo vprašanje cen; 3. nadaljnjo zvišanje prejemkov mora biti še vedno glavno vprašanje ureditve položaja državnih uradnikov.

Uredba o novih učnih predmetih na srednjih šolah nima veljave za banovino Hrvatsko, za katero pripravljajo posebno uredbo. V Zagrebu bo otvorjena nova nemška gimnazija.

Nemško vrhovno poveljstvo javlja, da so nemška letala sestrelila tekom 13. t. m. 96 angleških letal, pogrešajo pa 24 lastnih. Po podatkih DNB so Angleži od 11. do 13. t. m. izgubili 281 letal, Nemci pa 69.

DNB poroča, da so nemška letala bombardirala letališče v Dublinu na Angleškem. Porušeni so tudi trije hangarji in uničenih je 20 letal.

Angleško letalsko ministrstvo javlja, da so angleška letala tekom 13. t. m. zbile v bojih 78 nemških letal. 13 lovskih letal pogrešajo, pač pa je rešenih 10 pilotov.

Dva nočna napada na Malto je izvršilo italijansko letalstvo. Bombniki so vrgli več eksplozivnih in zažigalnih bomb. Škoda ni bila povzročena nobena, ena oseba je bila ubita.

Madžarska vlada je odposlala v Turn Severin zastopnike na pogajanja z predstavniki Romunije. Pogajanja se bodo začela v četrtek.

Madridski časopisi napadajo Anglijo radi blokade in prinašajo dolge članke pod naslovi »Dovolj nam je«. Postopanje Anglije ne sme ostati nekaznovano itd.

Ob priliki obletnice izgube Filipinov prinašajo španski časopisi daljše članke, v katerih ugotavljajo, da je Filipinsko otočje špansko.

Norveški Times komentira zadnje dogodke ter meni, da so Angleži premalo poučeni o resnosti položaja. Četudi so angleški podatki o dosedanjih bojih resnični, je vseeno prizadejalo nemško letalstvo angleškemu težke izgube.

Amerikanska vlada je odposlala posebnega odposlanca v Šanghaj na konferenco, na kateri bodo sklepali o zaščiti angleških koncesij po odhodu angleške vojske.

Kanadski ministrski predsednik je imel po radiu govor, v katerem je med drugim dejal, da se je letalska produkcija tako povečala, da bo že decembra mogoče izgotoviti po 360 letal na mesec.

Cene in mezde

Pod tem naslovom je s. Branko Tadić napisal v sarajevski »Snagi« lep in poučen članek, katerega radi važnosti objavljamo. S. Tadić piše:

Naraščanje draginje potrjujejo besede predsednika Roosevelta, ki je izjavil, da bo letos na evropskem kontinentu lakota večja, kakor je sploh kdaj bila. Sedaj v času žetve so cene navadno padale, letos pa vidimo, da celo naraščajo. Napram mesecu aprilu se je splošni indeks življenjskih potrebščin razvijal lansko in letošnje leto tako-le:

	maja:	junija:	julija:
Leta 1939	96.80	93.26	93.49
Leta 1940	104.46	102.62	103.23

Splošni indeks cen življenjskih potrebščin je med tem narasel v juliju tega leta na 179.42 napram juliju v letu 1935, a julija 1939 je znašal 117.31 napram juliju 1935.

Kako zelo naraščajo cene, se najbolje vidi, če primerjamo gibanje cen v zadnjih 4 letih, kar je toliko bolj zanimivo, ker je ne samo kontrola cen, temveč tudi trgovina glavnih življenjskih potrebščin v istih rokah. Ako primerjamo indeks cen glavnim življenjskim potrebščinam v letošnjem juliju s cenami v mesecu juliju preteklega leta in julijem leta 1935, zasledimo sledeče rezultate, ako beležimo za lažje razumevanje cene meseca julija 1935 s številko 100:

	julij 1939:	julij 1940:
Industrija življenjskih potrebščin	115.30	180.54
Poljedelstvo, živinorejo in sadjarstvo	120.25	173.71
Kolonijalno blago	120.38	199.15

Iz teh številk ni težko predvideti, kaj bo letošnjo zimo in prihodnje leto ob tem času, zlasti če imamo pred očmi še letošnjo slabo žetev.

Ako razčlenimo številke indeksa posameznih artiklov industrije življenjskih potrebščin in vzamemo, da so v letu 1935 bili ti artikli obeleženi zopet s številko 100, tedaj vidimo sledeči porast:

	julij 1939:	julij 1940:
Mlinska obrt	117.41	211.49
Pekovska obrt	117.60	186.—
Testenine	100.—	128.57
Olja	104.—	152.—
Paprika	100.81	133.33
Sol	100.—	59.87
Cikorija	117.64	129.41
Sladkor	101.88	105.66

Poljedelski proizvodi imajo sledeči indeks napram letu 1935:

	julij 1939:	julij 1940:
Krompir	100.—	300.—
Fižol	118.15	218.15
Čebula	144.49	150.—
Jajca	177.14	237.98
Meso	124.51	165.98

Kolonijalno blago ima v istem času sledeče rezultate:

	julij 1939:	julij 1940:
Začimbe	100.—	200.—
Južno sadje	67.13	108.45
Kava	120.89	190.64
Čaj	130.—	288.88
Riž	115.32	214.18

Naglo in vsestransko naraščanje cen zmanjšuje »življenjski prostor« vseh družabnih razredov, ki žive od svojega dela; četudi statistika povprečnih mezd kaže od januarja letošnjega leta nepretrgano naraščanje, se realne mezde stalno znižujejo.

Na teritoriju sarajevske Delavske zbornice (na teritoriju ljubljanske ni bistvene razlike) se je razvijala povprečna mezda od marca do maja tega leta napram povprečni realni mezdi iz leta 1935, ki je znašala din 20.61, tako-le:

	Nominalne mezde	Realne mezde	% realne mezde
Marec 1940	24.13	17.27	83.79
April 1940	25.13	17.30	83.95
Maj 1940	25.98	16.76	81.32

Ako se dnevni zaslužek v maju t. l. računa po kupni moči iz leta 1935, dobi naš delavec izplačanih din 16.76 ali za 18.68 odst. manj kakor je dobil v letu 1935, ki je bilo leto krize.

Težko si je zamisliti položaj, ki bo nastal po končani žetvi, v zimskih in pomladanskih mesecih.

Podržavljenje Narodne banke in socialisti

Z ozirom na polemiko o rešitvi tega vprašanja so beograjske »Radničke Novine« objavile sledeč članek:

»Gospodarski strokovnjak HSS g. dr. Rudolf Bičanić je postal voditelj gibanja za prehod Narodne banke v državne roke. On ima za to polno pravico, proti kateri noben pameten človek ne more ugovarjati. Pri tem pa je treba v javnih poslih biti objektiven. Ker samo pod tem pogojem je javna akcija koristna. Končno tudi nismo mnenja, da vsak cilj opravičuje vsako sredstvo in prav v tem je osnovna razlika med nami.

Gospodarskemu strokovnjaku HSS je bilo moralno dopuščeno, da med branitelje delničarjev Narodne banke prišteje tudi s. dr. Živka Topalovića. Zanimivo pa je, da g. dr. Bičanić ne navede niti en podatek za to svojo navedbo.

Ni pa vprašanje samo dr. Ž. Topalovića osebno, s takimi trditvami se vrže senca na naš socialistični pokret. Ali s kakšno pravico se to napravi? Treba se je spomniti, da je s. dr. Topalović že leta 1930 objavil **članek pod naslovom: »Država ne dolguje ničesar Narodni banki«**, v katerem se je zavzemal za prehod Narodne banke v državne roke.

Tedaj kakor sedaj ni noben socialist smatral, da naj Narodna banka postane oddelek ministrstva financ ter ubogljivi stroj, v katerem naj bo birokratična hierarhija odločilna.

Vendar tudi ne smatramo, da je oportuno pristopiti k razbijanju državne valute in ne moremo pozabiti na dejstvo, da je vsa ta razprava izšla iz zahteve od strani SDK, da se Narodna banka decentralizira. Smatramo, da ni to potrebno federalistično urejenim državam. Gosp. Bičanić je bil pred kratkim v Sovjetski zvezi in se je mogel na licu mesta prepričati, da je »Gosudarstveni bank« centralizirana emisijska ustanova za celo državo. Ako pa g. Bičaniću ne ugaja taka zadeva, zadostuje, da ga opozorimo na kapitalistično-federativne Združene države Severne Amerike ali na Švico, kjer sta banki centralizirani in vzdržujeta enotno valuto.

Vsa ta akcija se vodi pod senco nevarnosti za razbitje enotne državne valute in od tod izhaja stališče socialistov.

Narodno banko je treba vsekakor vzeti iz rok delničarjev, vendar naj g. Bičanić imenuje teh 24 družin, ki gospodarijo z delnicami, naj navede posebno, kdo stoji za poedinimi denarnimi zavodi in zakaj je bil leta 1931 spremenjen odnos moči in upliva v Narodni banki. Ravno tako bi bilo potrebno, da navede podatke, iz katerih bi se razvidelo, kje se država s svojimi 11.912 deleži odvaja od malega števila delničarjev. — Ta položaj se ni spremenil niti pod ministrovanjem prijatelja g. dr. Bičanića, g. dr. Šutejem.

G. dr. Bičanić ima možnost, da to pozna, mislimo celo, da to na vsak način pozna. On je v stanu, da te podatke obelodani, ker se mu trenutno ne bo nič zgodilo; radi tega naj bo dosleden do kraja in nekoliko jasnejši.

Po našem mnenju je potrebno Narodno banko odvzeti iz rok delničarjev in jo uvrstiti v načrtno organiziran gospodarski sistem. Načrtno gospodarstvo, za katerega se socialisti borimo, zahteva spremembo lastništva Narodne banke, vendar je treba preje stvoriti instrumente načrtnega gospodarstva; in vprav radi tega ne smatramo, da bi bilo potrebno razbijanje enotne državne valute.

G. dr. Bičanić je torej dolžan, da da javnosti obvestila, katera morejo dati samo on in njegovi prijatelji. Molčanje je znak odrejene demagogije in računa, ki ni v interesu naroda.

To in ono

Plinskih mask in zaščitnih sredstev proti vojnim strupom ne bodo smeli prodajati starinarji. Tozadevna prepoved bo v kratkem izdana, ker ni jamstva, da bi bile te plinske maske v brzhibnem stanju.

Radi pomanjkanja železa v Angliji je odredila komisija za nadzorstvo nad železom in jeklom, da bo rekvirirano vse železo pri zasebnikih, ki ni neobhodno potrebno.

75 tisoč ton masla je lansko leto izvozila Finska v Nemčijo. Letos pa se je produkcija masla na Finskem tako zmanjšala, da bodo morali surovo maslo na Finskem racionalizirati celo za domače potrebe in je sedaj finska vlada obvestila nemško vlado, da ne bo mogla letos dobaviti nobene količine masla Nemčiji.

5 milijard lir znaša po poročilu Reuterja dolg Španije Italiji. Za ta znesek se je Francova vlada zadolžila v Italiji za časa državljanske vojne. Dolg mora Španija povrniti v 25. letnih obrokih, počenši s 31. decembrom l. 1942. Španija dolguje tudi Nemčiji precejšnje zneske za nabave orožja v teku državljanske vojne; vendar pa je del tega dolga že izplačala z raznimi produkti, ki jih je izvozila v Nemčijo. Skupno dolguje Španija 25 milijonov zlatih peset raznim tujim državam.

Vročina v Španiji. Zadnje dni vlada v Španiji velika vročina. V Cordobi kaže toplomer v senci 42 stopinj, v krajih Caceteres, Sevilla in Granada pa 40 stopinj.

Predsednik francoske vlade Petain bo po angleških vesteh s pomočjo »Ognjenih križev« odstranil iz vlade sedanjega podpredsednika Lavala. To vest je treba sprejeti z vso rezervo, ker je znano, da je dejanski poglavar sedanje Francije Laval, ker je Petain že zelo star.

Gradnja 60 municijskih tovarn v Ameriki. — Ameriško vojno ministrstvo ima v načrtu, zgraditi 60 novih tovarn za municijo. Stroški bodo znašali nad 700 milijonov dolarjev.

Požar, ki traja sedem let. Že sedem let gori v zvezni državi v Zedinjenih državah plast premoga, ki ima najprvovrstnejši premog. — Mnogo delavcev gasi ves čas ogenj. Poizkušajo rešiti premog, ki še ne gori, ali brez uspeha. Ogenj se širi dalje. Najbrže prihaja po skrivnih potih zrak do ognja in ga zaradi tega ni mogoče lokalizirati. Običajne brizgalnice se ne morejo porabljati, tudi pokrivanja z zemljo nič ne zaleže. Vročina je tam okolo tako velika, da se topi zemlja od vročine, kjer morejo delavci vztrajati tudi samo po deset minut. Pri vsem tem nevarnem gašenju se pa ni v vseh sedmih letih pripetila resna nezgoda.

Aretacije v Mandžukuoju. Po poročilu Reuterja je bilo v Mandžukuoju aretiranih 19 oseb radi protijaponskega delovanja. Preiskave in aretacije se nadaljujejo, niti zarote pa baje vodijo v Moskvo in Newyork.

Hoover v skrbeh za Evropo

Bivši predsednik Zedinjenih držav Hoover skuša doseči dovoljenje, da bi Amerika preskrbovala z živili dežele, ki jih je zasedla Nemčija. V ta namen namerava posredovati v Nemčiji in Angliji. Glad preti po New York Tribune« posebno Holandski, Belgiji, Norveški in Poljski, ki štejejo 18 milijonov ljudi.

»Popolo d' Italija« pa poroča, da Francija ne more prevzeti žita v Argentiniji, ker bi ga Anglija zaplenila. V Londonu pa očitajo Nemčiji, da hoče izstradati Francijo. — »Völkischer Beobachther« pravi nato, da je naloga Nemčije, da skrbi za prehrano svojega naroda. Če bo Francija v potrebi, naj napravi, kar je napravila pred Oranom.

Kdaj posežejo USA v vojno?

Ruska »Krasnaja zvjezda« pravi v svojem članku, da se Amerika pripravlja na vojno. Imela bo 1,200.000 stalne vojske. Če dalje vpoštevamo havanske sklepe glede evropskih kolonij, vemo, da Amerika vojno ne izključuje. Dejansko se pa z vojno napravlja nasprotje med Anglosaksi. Amerikanci iztiskajo angleško konkurenco iz južne Amerike. Nesoglasja so tudi glede Tihega oceana. To so razlogi, ki kažejo, da bo Amerika intervenirala šele proti koncu vojne, da se uveljavi pred oslabljenimi nasprotniki. Ameriki je prav, da se vojna zavleče, da se sami pripravijo.

Japonci proti Angliji

Protiangleške demonstracije se na Japonskem nadaljujejo in je bilo te dni zopet prirejenih več javnih zborovanj, na katerih so zborovalci zahtevali, da naj japonska vlada odločno nastopi proti Angliji.

Japonska vlada bi verjetno ne oklevala in gotovo ugodila željam naročenih demonstrantov, če bi bila sigurna, da bo Anglija v kratkem poražena od Nemčije.

Težka letalska nezgoda v Avstraliji

Trije ministri med desetimi žrtvami

V Avstraliji se je na letališču v Canberri spuščalo na tla potniško letalo. Zaradi defekta je letalo pričelo goreti. Vseh deset potnikov je zgorelo, med njimi vojni minister Street, letalski minister Fairbarn, minister za letalsko produkcijo in šef generalnega štaba Wight.

Obtožbe zaradi politične odgovornosti

Niti po svetovni vojni in med njo ni bilo takih rigoroznih postopkov proti političnim nasprotnikom [illegible] kakor v sedanji vojni. Res ne vemo, kako se vse to spravlja z moralo v sklad.

Politično prepričanje, obramba [illegible] je moralno opravičena. To velja za vsakega človeka in za vsako državo. Moralno se to stanje izpremeni šele potem, ko nastane nov položaj.

In, če potem novi oblastniki šele napravljajo zakone, po katerih lahko kaznujejo politike in državnike za njih prejšnje delovanje, ki je bilo njihova dolžnost, pa res ne moremo govoriti o morali, ki jo priznava človek z normalnim razumom.

Zločini, izdajstva, površne zmote so kaznjive. To bi razumeli z današnjega državniškega stališča. Niso pa kaznjiva načela, ni kaznjiva [illegible] politika kot mandat naroda.

Tu bi pač bilo potrebno nekaj več objektivne sodbe o pravicah in dolžnostih.

Konferenca Jugorasa

Beograjski jugorasovci so imeli konferenco, kakor poročajo listi, na kateri so soglasno sprejeli resolucijo, v kateri navajajo svoje znane zahteve po državnih reformah. Jugoras zahteva od svojega predsednika Dragiše Cvetkovića, da nameravane reforme energično izvrši. Resolucija je naperjena tudi proti »masonom«, proti prepočasni aktivnosti glede socialnih resorm itd. Jugoras sklepa te resolucije v svojih krogih. [illegible]

Delavski pravni svetovalec

Vpis v viničarjevo poslovno knjižico (Št. Ilj)

Vprašanje: Vinogradnik mi je v viničarski poslovni knjižici vpisal, da mi je dvakrat odpovedal službo. Ustmeno je še dodal, da bo poskrbel, da me v bližnji okolici nihče ne bo sprejel za viničarja, niti ne za stanovalca. Ali se lahko proti temu pritožim in kakšne pravice imam proti vinogradniku?

Odgovor: Viničarski red tega vprašanja nikjer izrecno ne obravnava. Zato je uporabiti splošne določbe občega državljanskega zakonika, po katerih se ne sme v poslovne knjige ali v izpričevala vpisati ničesar, kar bi službojemniku oteževalo dobiti novo službo. Nedvomno je vinogradnikova pripomba v Vaši poslovni knjižici, da Vam je isto službo dvakrat odpovedal nezakonita, ker meče na Vas neprijetno luč ter Vam s tem zmanjšuje možnost stopiti v drugo službo. S tožbo lahko zahtevate izstavitev primernega izpričevala. Lahko tudi zahtevate od vinogradnika povračilo škode, ki jo imate vsled gornjega nezakonitega vpisa. Če vinogradnik okrog raznaša o Vas, kar žali Vašo čast, odnosno kar Vam škoduje na gospodarskem kreditu, ga lahko kazensko preganjate radi žaljenja časti in klevete.

Vložitev tožbe na sodni zapisnik (Prevalje)

Vprašanje: Na sodni zapisnik sem hotel vložiti tožbo, toda je niso hoteli sprejeti z izgovorom, da z njo ne bom uspel. Jaz pa menim, da pravdo moram dobiti. Kam se naj radi navedenega postopanja sodišča pritožim?

Odgovor: Sodišča so dolžna sprejemati ob uradnih dnevih tožbe na zapisnik, če zakon izrecno ne zahteva, da je potrebno zastopstvo po odvetniku. Sodišče torej ni upravičeno zavrniti sprejema tožbe na sodni zapisnik z izgovorom, da s tožbo ne boste uspeli, če opirate svoj zahtevek na zakonito podlago, bodisi na mezdno razmerje, na kupno, posojilno itd. pogodbo ali na kako drugo pravno veljavno razmerje. Radi takšnega poslovanja sodišča se lahko pritožite na predsedništvo pristojnega okrožnega sodišča ali pa direktno na predsedništvo apelacijskega sodišča v Ljubljani.

ŠE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Kopalke, nogavice, pletenine, bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, preja za strojna ročna dela. Kombineže, modrčke, srajce svilene in flor nogavice itd. Oblekce, platno, odeje, predpasnike, rute. Blago, perilo za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebščine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26
(Poleg tržnice — Vodnikov trg).

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najceneje pri naših inserentih!

Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru
Sodna ulica štev. 20
Izvršuje vsa v grafično stroko spadajoča dela najceneje in najhitreje.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra izdelava.

59 62 66 72 78 84 90
Gotove dečve obleke (Dirndl obleke)
Magdalenska oblačilnica
A. Kumperščak, Maribor (Palača dr. Sedaj)
Valvazorjeva — Dvořakova ulica — (smer Frankopanova ul.)
Ženska krila: 49, 59. 72, 85. Ženske bluze: 29, 32, 37, 49 65.

Priporoča se
ŠPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom I. I. I O. I.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavnik Viktor Eržen v Mariboru.